

Lacné priemyselné body pre koalíciu

6.7.2026 - Martin Vlachynský | INESS

Trvalo to nakoniec päť rokov a tri vlády, ale zmena nakoniec nastala. Vláda schválila zásadné navýšenie schémy kompenzácií nepriamych nákladov uhlíka. Slovalco aj OFZ obnovia výrobu.

Zdá sa to také jednoduché. Prečo to teda trvalo tak dlho a prečo bývalé vlády nechali ležať takýto politický kapitál na stole?

Klimatická politika EÚ zahŕňa aj emisné povolenky, ktoré však okrem iného zdražujú elektrickú energiu. Nezamýšľaným dôsledkom tak je, že aj elektrifikované nízkoemisné podniky (ako je napríklad hlinikáreň) majú kvôli drahej elektrine v EÚ zhoršenú konkurencieschopnosť.

Aby sa tento neželaný dôsledok zmiernil, EÚ umožňuje štátom využiť peniaze získané predajom emisných povoleniek práve na pomoc takýmto podnikom. To, ktoré odvetvia sa môžu zapojiť, určujú pravidlá EÚ. Pointou však je, že musí byť výrazne elektrifikovaný a zároveň ohrozený mimoeurópskou konkurenciou. Je to také európske hryzenie si vlastného chvosta podľa hesla „ak sa to nehýbe, zdaň to, ak sa to prestane hýbať, zadotuj to!“ Ale ak akceptujeme existenciu emisných povoleniek a klimatickej politiky EÚ, kompenzácia „menej emisného“ priemyslu z peňazí „viac emisného“ priemyslu dáva logiku.

Prečo sa tejto schémy slovenské vlády stránili? Dôvody sú dva. Slovenský Envirofond dlhé roky akumuluje peniaze z predaja povoleniek na svojom účte (koncom roka 2025 ich bolo skoro 2 miliardy) a tie následne vlády využívali ako kasičku na hotovosť, čím znižovali potrebu vydávania dlhopisov.

Druhým dôvodom je to, že schéma na kompenzáciu nepriamych nákladov uhlíka je veľmi priamočiara a transparentná. Ministerstvo, respektíve celá vláda sa tak zbavuje moci nad slušnou kôpkou peňazí. Peniaze z povoleniek majú zo strany EÚ veľmi striktné limity použitia, nemožno ich minúť na nemocnice, stíhačky, ani odmeny úradníkov. Ale je možné ich premeniť na kopy zelených projektov či projektíkov pre firmy, obce aj občanov a v rámci nich rozdeľovať a panovať. A to je veľmi lákavé. Aj po čerstvej zmene však ešte ostane veľmi slušná kôпка peňazí na tento účel.

Samozrejme, preferoval by som podnikateľské prostredie, v ktorom ceny elektriny nie sú zaťažené omylmi vypnutia nemeckých atómoviek, či živelným pridávaním nestabilných zdrojov bez adekvátnej prenosovej a stabilizačnej infraštruktúry, alebo neustálymi zmenami v pravidlách trhu s povolenkami. Ale ak je pieskovisko dané, má zmysel minimalizovať škody.

Téme sme sa v minulosti venovali v publikácii Ako kompenzovať priemysel za nepriame náklady uhlíka

HN, 5.7.2026

<https://iness.sk/lacne-priemyselne-body-pre-koaliciu>